

กลวิธีการถ่ายทอดลักษณะทางกวีนิพนธ์ในการแปลนิราศเมืองเพชรจาก
ภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ¹

Translation Strategies in Rendering Literary Features
in the Translation of Nirat Meung Phet from Thai into English

พทยา อนันต์สุขชาติกุล²
Hataya Anansuchatkul

Received: May 24, 2021

Revised: May 5, 2022

Accepted: May 9, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษากลวิธีการที่เสาวณีย์ นิวาตะบุตร ใช้ในการถ่ายทอดลักษณะทางกวีนิพนธ์ของนิราศเมืองเพชร แต่งโดยสุนทรภู่ ใน Journey to Phetburi - A Poem by Sunthorn Phu ซึ่งเป็นงานแปลนิราศเรื่องดังกล่าวจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ในงานศึกษานี้ ผู้วิจัยนำแนวความคิดเรื่อง “อสังการของกวีนิพนธ์” ที่เสนอโดยสุภาพร มากแจ้ง (2535) มาใช้ในการสร้างกรอบการวิเคราะห์ โดยครอบคลุมการศึกษาการถ่ายทอดความงามด้านเสียงและความงามด้านความหมาย ใช้การจำแนกกลวิธีการแปลที่นำเสนอโดย Baker (2011) ประกอบการวิเคราะห์การแปลระดับคำ ใช้การจำแนกกลวิธีแปลโวหารภาพพจน์ของ Larson (1998) ประกอบการวิเคราะห์การแปลโวหารภาพพจน์ และอภิปรายผลที่เกิดจากการเลือกใช้กลวิธีแปลผ่านมโนทัศน์การทำให้กลมกลืน (domestication) และการทำให้แปลก (foreignization) ที่เสนอโดย Venuti (1995) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า 1) ในการกำหนดฉันทลักษณ์ ผู้แปลนำฉันทลักษณ์กวีนิพนธ์ภาษาอังกฤษมาใช้ และมีการสร้างเสียงสัมผัสหลากหลายรูปแบบ 2) ในการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติ ผู้แปลใช้กลวิธีนำคำเลียนเสียงธรรมชาติที่มีในภาษาอังกฤษมาใช้ 3) ในการแปลคำที่มีเสียงและความหมายสัมพันธ์กัน ผู้แปลใช้กลวิธีนำคำที่มีเสียงและความหมายสัมพันธ์กันที่มีในภาษาอังกฤษมาใช้ และกลวิธีการถอดความ 4) ในการแปลการซ้อนคำ ผู้แปลใช้กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่า กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายเป็นกลางกว่า และกลวิธีการถอดความ 5) ในการถ่ายทอดการเล่นคำและความหมายของชื่อเฉพาะ ผู้แปลใช้กลวิธีการทับศัพท์โดยมี

¹ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง กลวิธีการแปลของ เสาวณีย์ นิวาตะบุตร ใน Journey to Phetburi - A Poem by Sunthorn Phu ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (This research paper is part of the research titled “Translation Techniques used by Sawanee Niwasabutr in Journey to Phetburi - A Poem by Sunthorn Phu” sponsored by the Faculty of Liberal Arts, Maejo University)

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (Assistant Professor, Faculty of Liberal Arts, Maejo University) E-mail: hataya10@gmail.com

คำอธิบายความหมายของคำทับศัพท์ในเชิงอรรถ และกลวิธีการให้ความหมายของคำในชื่อเฉพาะ เมื่อเป็นคำสามัญไว้ในเชิงอรรถ 6) ในการแปลโวหารเชิงภาพพจน์ ผู้แปลใช้กลวิธีการใช้ภาพพจน์เดียวกันกับภาษาต้นฉบับ ในบางกรณีมีคำอธิบายเสริมในบทกลอนหรือในเชิงอรรถ กลวิธีการแปลอุปลักษณะเป็นอุปมา และกลวิธีการถอดความ กลวิธีการแปลเหล่านี้แสดงให้เห็นบทบาทของผู้แปลในการต่อรองทั้งด้านสุนทรียลักษณะและความหมาย เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจเนื้อหาเรื่องราวเมืองเพชร และได้สัมผัสประสบการณ์ทางวรรณศิลป์ที่ใกล้เคียงกับผู้อ่านต้นฉบับ ซึ่งกระบวนการต่อรองดังกล่าวสะท้อนให้เห็นแนวทางการทำให้กลมกลืน (domestication) และแนวทางการทำให้แปลก (foreignization) ที่แสดงให้เห็นการคงไว้ซึ่งร่องรอยวรรณศิลป์ของกวีนิพนธ์ต้นฉบับ ซึ่งในกระบวนการต่อรองดังกล่าวผู้แปลต้องอาศัยความสามารถทางภาษา การตัดสินใจ และการคิดสร้างสรรค์ของผู้แปลภายใต้ข้อจำกัดของฉันทลักษณ์และทรัพยากรทางภาษาที่มีในภาษาปลายทาง

คำสำคัญ: การแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ การแปลกวีนิพนธ์

Abstract

This research article aims to survey and analyze strategies used by Sawanee Nivasabutr to render poetic features in Sunthorn Phu's "Nirat Mueang Phet" in her Thai - English translation, *Journey to Phetburi - A Poem by Sunthorn Phu*. Supaporn Makjaeng's concept of Thai poetry is applied for constructing the analytical framework. The analysis covers the translation strategies for rendering sound devices and semantic devices. The analysis of translation strategies at word level relies on the categorization of translation strategies introduced by Baker (2011) and that of figures of speech, Larson (1998). The findings show that 1) the translator adopts the types of stanza, rhyming scheme, and various sound devices available in English poetry to create rhyming effects in the translation; 2) in translating onomatopoeia, the translator uses the equivalent terms in English; 3) in translating phonesthemes, the translator tends to use the equivalent terms in English and paraphrases; 4) in translating clusters of synonyms, the translator uses more general words, more neutral or less expressive words, and paraphrases; 5) in translating word puns, the translator uses loan words, and, in some cases, loan words plus explanation in footnotes; 6) in translating figures of speech, the translator tends to maintain the same types of devices - to some of which explanations are added either in the same stanzas or in footnote; however, the strategies of translating metaphor into simile and paraphrasing are also found. The application of these strategies also reveals an active role of the translator in bargaining between the loss and the gain in translation both in terms of sounds and meanings. Such a bargaining process also reflects the tension between 'domestication' and 'foreignization' in Venuti

(1995)'s term through the attempts of the translator to domesticate both prosodic patterns and contents in the context of target culture to facilitate the reader's understanding of a poetry from abroad and to maintain and creatively reproduce the styles and meanings of the original work under the constraints of prosody and linguistic resources in the target language.

Keywords: Thai - English Translation, Poetry Translation

บทนำ

Journey to Phetburi - A Poem by Sunthorn Phu เป็นงานแปลนิราศเมืองเพชร³ ซึ่งประพันธ์โดยสุนทรภู่ เป็นภาษาอังกฤษ โดยเสาวณีย์ นิวาสะบุตร นักแปลรางวัลสุรินทราชา พ.ศ. 2557 ผลงานแปลนี้เป็นหนึ่งในผลงานแปลนิราศ 4 เรื่องของสุนทรภู่โดยเสาวณีย์ นิวาสะบุตร ซึ่งได้แก่นิราศเมืองแก่ง นิราศพระบาท นิราศภูเขาทอง และนิราศเมืองเพชร ผู้วิจัยได้เลือกศึกษา การแปล นิราศเมืองเพชรซึ่งเป็นนิราศร้อยกรองที่ยาวที่สุดของสุนทรภู่และเป็นผลงานล่าสุดของผู้แปล ผู้วิจัยเห็นว่ากรการแปลจากร้อยกรองภาษาหนึ่งเป็นร้อยกรองอีกภาษาหนึ่งเป็นงานที่ทำยาก เนื้อหาของเรื่องต้องถูกถ่ายทอดผ่านคำที่ถูกเลือกสรรภายใต้กฎเกณฑ์ของกวีนิพนธ์ที่มีการกำหนด ฉันทลักษณ์ทั้งในแง่วรรคและรส อีกทั้ง เพื่อสร้างความงามด้านเสียงคู่ไปกับการสื่อความหมาย ซึ่งผู้แปลจึงต้องทำงาน “ข้ามภาษา” ภายใต้เงื่อนไขที่ซับซ้อนและท้าทายมากยิ่งขึ้น

บนพื้นฐานที่ว่าภาษาสองภาษามีคำศัพท์ที่มีชุดเสียงและความหมายต่างกัน การแปลที่จะสามารถถ่ายทอดทั้งเนื้อหาและรูปแบบอย่างสมบูรณ์แบบนั้นเป็นเรื่องที่เรียกได้ว่าเป็นไปได้ ดังนั้น โจทย์ของผู้แปลอยู่ที่การจัดการกับความเป็นไปได้และข้อจำกัดต่าง ๆ การสูญเสียความหมาย หรือลักษณะทางภาษาบางประการเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และบางครั้งก็จำเป็นต้องแลกกับการรักษาความหมายหรือลักษณะทางภาษาอื่น ๆ (Bassnett, 2002 : 87) Pym (1992 อ้างใน Baker, 2000 : 78) เสนอให้มองกระบวนการแปลเป็นกระบวนการแห่งการแลกเปลี่ยน และทุกการแลกเปลี่ยนย่อมมีการตอรองและตัดสินใจ และการตัดสินใจนั้นย่อมขึ้นอยู่กับหน้าที่และจุดมุ่งหมายของการแปล (Reiss อ้างใน Byrne, 2010 : 31) ในการแปลกวีนิพนธ์ หากผู้แปลมีจุดมุ่งหมายที่จะถ่ายทอดเนื้อเรื่องเป็นหลัก ผู้แปลก็อาจเลือกทั้งฉันทลักษณ์และแปลเป็นร้อยแก้วแทน อย่างไรก็ตาม แม้การแปลกวีนิพนธ์เป็นกวีนิพนธ์ในภาษาแปลจะเป็นเรื่องยาก แต่ก็ยังคงมีผู้สร้างสรรค์ผลงานที่ทำหายอยู่เสมอ ในกรณีของการแปลนิราศเมืองเพชร การที่ผู้แปลเลือกแปลเป็นร้อยกรองย่อมแสดงให้เห็นว่าผู้แปลไม่ได้มุ่งที่จะถ่ายทอดเนื้อเรื่องเพียงอย่างเดียว แต่มุ่งสร้างสรรค์ผลงานที่มีสุนทรียลักษณ์ของกวีนิพนธ์ด้วย ดังที่ผู้แปลได้กล่าวไว้ในคำนำถึงแรงจูงใจที่จะถ่ายทอดผลงานวรรณศิลป์ของกวีไทยที่ผู้แปลยกย่อง โดยผู้แปล “พยายามใช้สำนวนภาษาอังกฤษแบบพื้นบ้านที่เรียบง่าย คล่องจอง และมีจังหวะ เพื่อให้อ่านง่าย อ่านสนุกตามแนวการเขียนของท่านมหากวีสุนทรภู่” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ “เผยแพร่ผลงานด้านศิลปวัฒนธรรม วรรณกรรม และความงดงาม

³ นิราศเมืองเพชรประพันธ์โดยสุนทรภู่ (2539-2398) ประมาณพ.ศ. 2388 ตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4)

ของธรรมชาติในเมืองไทย ให้ออกสู่สายตาของชาวต่างประเทศซึ่งอาจเป็นประโยชน์แก่การส่งเสริมการท่องเที่ยวประเทศไทยได้อีกด้วย” (Nivasabutr, 2015 : 17)

ผู้วิจัยเห็นว่าการแปลเป็นภาษาต่างประเทศจาก “คนใน” ที่เป็น “เจ้าของภาษา” ของภาษาต้นฉบับเป็นประเด็นศึกษาที่น่าสนใจ ประกอบกับผู้แปลมีจุดมุ่งหมายในการเผยแพร่ความรู้ทางวัฒนธรรมของตนสู่ผู้อ่านอีกวัฒนธรรมหนึ่ง ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แปลน่าจะมีแนวโน้มที่จะต้องใช้กลวิธีการแปลที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจโดยง่าย แต่ในขณะเดียวกันเนื่องจากผู้แปลเองก็มีจุดมุ่งหมายที่จะเผยแพร่เอกลักษณ์ของกวีนิพนธ์ต้นฉบับ จึงเป็นที่น่าสนใจว่าผู้แปลจะมีกลวิธีการถ่ายทอดลักษณะเฉพาะของกวีนิพนธ์ต้นฉบับให้ปรากฏในผลงานแปลอย่างไร ในบทความแนะนำหนังสือ “การแปลนิราศ 4 เรื่องของสุนทรภู่ โดยเสาวนีย์ นิวาศบุตฺร” โดย อรศิริ พลเดช (2016) อรศิริได้กล่าวถึงเนื้อหาของนิราศทั้ง 4 เรื่อง และการกล่าวถึงลักษณะทางกวีนิพนธ์และกลวิธีการแปลบางส่วนที่ตรงกับผลการวิจัยนี้ อย่างไรก็ตาม บทความวิจัยนี้จะนำเสนอกลวิธีที่เสาวนีย์ นิวาศบุตฺรใช้ในการถ่ายทอดลักษณะทางกวีนิพนธ์ซึ่งประกอบด้วยวรรณศิลป์ด้านเสียงและวรรณศิลป์ด้านความหมาย โดยในการวิเคราะห์ความหมายระดับคำ ผู้วิจัยใช้การจำแนกกลวิธีการแปลระดับคำที่นำเสนอโดย Baker (2011) และการวิเคราะห์กลวิธีแปลโวหารภาพพจน์ ผู้วิจัยได้ใช้จำแนกกลวิธีการแปลของ Larson (1998) และการอภิปรายผลที่เกิดจากการเลือกใช้กลวิธีแปลประกอบกับมโนทัศน์การทำให้กลมกลืน (domestication) และ การทำให้แปลก (foreignization) ที่เสนอโดย Venuti (1995) ซึ่งจะสะท้อนบทบาทของผู้แปลในการจัดการ แทรกแซง และสร้างสรรค์ของผู้แปลบนเงื่อนไขของการนำเสนอลักษณะเด่นของกวีนิพนธ์ต้นฉบับที่เอื้อและการเข้าถึงเนื้อหาและความงามเชิงกวีนิพนธ์ของผู้อ่านต่างวัฒนธรรม

แนวคิดทางทฤษฎีและกรอบการวิเคราะห์

1. แนวคิดทางทฤษฎี

1.1. แนวคิดเกี่ยวกับการแปลกวีนิพนธ์

การแปลกวีนิพนธ์อาจจะต้องถือว่าเป็นการแปลที่ยากที่สุดในวงการแปลงานเชิงวรรณกรรม เนื่องจากภาษาที่ใช้ในกวีนิพนธ์มักเป็นภาษาที่มีความต่างจากภาษาทั่วไป มักเป็นภาษาสูงหรือวิจิตรกว่าภาษาทั่วไปและเนื้อหาของกวีนิพนธ์ยังถูกถ่ายทอดผ่านเสียงที่เสมือนดนตรี มีท่วงทำนอง จังหวะ และเสียงสัมผัส (meter, rhythm, and rhyme) การแปลที่จะสามารถถ่ายทอดทั้งเนื้อหาให้ถูกต้องแม่นยำและลักษณะเชิงกวีที่จะส่งผลต่อผู้อ่านให้เหมือนกับได้อ่านต้นฉบับไปพร้อมกัน อาจเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ (Connolly, 2000 ; Newmark, 1988) การเสียคุณลักษณะบางประการเพื่อแลกกับการคงรักษาคุณสมบัติบางประการไว้เป็นเรื่องหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Basnett, 2002 : 87, Connolly, 2000) อย่างไรก็ตาม Pym (อ้างใน Baker, 2000 : 78) เสนอมุมมองที่ให้ความสำคัญกับบทบาทในการต่อรองของผู้แปล และไม่มองความสูญเสียเป็นจุดอ่อนของผลงานเสียตั้งแต่ต้น แต่เสนอให้มอง “การแปลในฐานะการแลกเปลี่ยนมูลค่าทางความหมาย (transaction) และการเทียบเคียง (equivalence) ในฐานะที่เป็น “มูลค่าการแลกเปลี่ยนที่เท่าเทียมกัน” (equality of exchange value) ดังนั้น การเทียบเคียงจึงกลายเป็นสิ่งที่ต่อรองได้

(negotiable entity) โดยมีผู้แปลเป็นผู้ทำการต่อรอง

1.2. กลวิธีการแปลกวินิพนธ์

Holmes (1988 : 25 - 28) ได้แบ่งกลวิธีการแปลกวินิพนธ์ออกเป็น 4 กลวิธี ได้แก่ 1. การเลียนแบบ (mimetic form) เน้นการรักษารูปแบบตามต้นฉบับไว้ เป็นรูปแบบที่เคร่งครัดกับรูปแบบของต้นฉบับมากที่สุด 2. การเทียบเคียง (analogical form) คือการใช้รูปแบบที่เทียบเคียงกันได้ในวันฉรรมาษาแปล เป็นรูปแบบที่มีความเคร่งครัดกับรูปแบบของต้นฉบับน้อยกว่าแบบแรก 3. การพัฒนารูปแบบขึ้นใหม่ให้เหมาะสมกับความหมายของต้นฉบับ (organic form) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อให้เอื้อต่อการสื่อความหมายของเนื้อหา และ 4. การแปลงรูปแบบโดยไม่คำนึงความสัมพันธ์หรือความสอดคล้องกับรูปแบบและเนื้อหาของต้นฉบับเลย (deviant or extraneous form) การเลือกกลวิธีการแปลนั้นขึ้นอยู่กับความนิยมของยุคสมัยหรือการเลือกของผู้แปลเองว่าจะใช้แบบใด

1.3. บทบาทของผู้แปลในฐานะผู้สร้างสรรค์

จากแนวคิดทฤษฎีข้างต้นจะเห็นได้ว่า แม้ผู้แปลไม่ได้สร้างตัวบทนั้นออกมา แต่เป็นผู้แปลตัวบทนั้นเป็นตัวบทอีกภาษาหนึ่ง แต่กระบวนการเลือกและตัดสินใจของผู้แปลก็มีบทบาทสำคัญต่อเนื้อหาและการวางรูปแบบของตัวบทในภาษาแปล ดังนั้น คำว่า “แปล” หรือ “ถ่ายทอด” ที่ใช้ในงานวิจัยนี้วางอยู่บนพื้นฐานของการมองผู้แปลในฐานะเป็นผู้สร้างสรรค์ตัวบทด้วย Loffredo and Perteghella (อ้างใน Munday, 2008 : 150) ซึ่งให้เห็นว่าการข้ามพรมแดนการแปลไปสู่การสร้างสรรค์นั้นมีความเชื่อมโยงกับกลไกที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน (mechanics of reading) กระบวนการคิด (cognitive processing) และ กระบวนการทดลองคิดแปลงตัวบทต้นฉบับ (experimental reformulation of the source) ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้แปลจะมีจุดมุ่งหมายในการแปลให้ใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด หรือแม้แต่ผู้แปลเจตนาปรับเปลี่ยนหรือดัดแปลงเนื้อหาหรือรูปแบบเพื่อแสดงความคิดสร้างสรรค์เฉพาะตัวก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดนี้มีประโยชน์ต่อการอธิบายรูปแบบการต่อรองของผู้แปลในการจัดการกับรูปแบบของตัวบทโดยเฉพาะอย่างกวินิพนธ์ที่มีฉันทลักษณ์และเสียงสัมผัสเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่ง

1.4. การทำให้กลมกลืน (domestication) และ การทำให้แปลก (foreignization)

Venuti (1995 : 1) วิพากษ์แนวการแปลกระแสหลักโดยเฉพาะในหมู่นักแปลที่พูดภาษาอังกฤษในอเมริกาที่มุ่งเน้นการสร้างบทแปลที่กลมกลืน อ่านได้ลื่นด้วยภาษาที่เป็นธรรมชาติในแบบภาษาแปล (domestication) และให้ความสำคัญกับบทบาทผู้แปลในการเป็นผู้ถ่ายทอดสารข้ามภาษาโดยไม่ทิ้งร่องรอยของผู้แปลในงานแปล (invisibility of the translator) Venuti มองว่าแนวการแปลดังกล่าวเป็นแนวการแปลที่สะท้อนการใช้คุณค่าทางวัฒนธรรมของภาษาปลายทางเป็นศูนย์กลางและลดทอนคุณค่าทางวัฒนธรรมของภาษาต้นทาง Venuti (1995 : 148) เสนอแนวทางให้ผู้แปลที่พาผู้อ่านก้าวสู่โลกของผู้เขียน โดยยอมให้มีลักษณะทางภาษาหรือการสื่อความหมายที่แปลกแยกแตกต่างในมุมมองของผู้อ่าน (foreignization) แต่สะท้อนลักษณะเฉพาะทางภาษาและวัฒนธรรมของผู้เขียนและภาษาต้นทาง รวมถึงส่วนที่เกิดจากการแทรกแซงของผู้แปลในการตีความในบริบทเฉพาะของผู้แปล และความคิดสร้างสรรค์ การทดลองของผู้แปลเอง ซึ่ง

Philip Lewis เรียกว่า ‘abusive fidelity’ (Venuti 1995 : 23) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ Venuti สนับสนุนให้เกิดขึ้นในวงการแปล

2. กรอบการวิเคราะห์กวีนิพนธ์

อรรถาธิบายของกวีนิพนธ์

กวีนิพนธ์เป็นรูปแบบการประพันธ์ที่เน้นการสร้างความงามด้านเสียงและจินตภาพค่อนข้างมากมักมีการใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์อย่างเข้มข้น ในการวิเคราะห์มิติด้านความงามของกวีนิพนธ์ ผู้วิจัยได้นำมโนทัศน์ อรรถาธิบายของกวีนิพนธ์ ที่นำเสนอโดย สุภาพร มากแจ้ง (2535) เป็นกรอบคิดและเครื่องมือในการวิเคราะห์ สุภาพร มากแจ้ง (2535 : 45) ให้คำจำกัดความ “อรรถาธิบายของกวีนิพนธ์” ว่าเป็น “เครื่องตกแต่งให้กวีนิพนธ์งดงาม หรือเครื่องตกแต่งให้กวีนิพนธ์มีสุนทรียะ” โดยเสนอว่าอรรถาธิบายของกวีนิพนธ์จำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ศัพท์พจนานุกรมและอรรถาธิบาย

ศัพท์พจนานุกรม หมายถึง ความงามอันเกิดจากการใช้ถ้อยคำให้เกิดความงามด้านเสียงและจินตภาพชัดเจน อันเกิดจากกลวิธีทางภาษา ได้แก่ 1) เสียงสัมผัส 2) เสียงหนักเบาหรือเสียงสั้นยาว 3) การซ้ำคำ 4) การเลียนเสียงธรรมชาติ 5) ระดับของถ้อยคำที่เหมาะสมกับเนื้อความ

อรรถาธิบาย หมายถึง อรรถาธิบายด้านความหมายอันเกิดจากการใช้โวหาร สัญลักษณ์ หรืออาจเกิดจากการใช้ถ้อยคำที่ตรงไปตรงมาก็ได้ การเลือกใช้ถ้อยคำเพื่อให้เกิดคุณสมบัติดังกล่าว นั้นนับว่าเป็นศิลปะในการใช้ภาษานั้นเรียกว่า วรรณศิลป์

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ด้านการสร้างศัพท์พจนานุกรมของต้นฉบับและบทแปลผ่านการวางรูปแบบฉันทลักษณ์ของกวีนิพนธ์ฉบับแปลโดยเปรียบเทียบกับต้นฉบับ และสำรวจกลวิธีทางวรรณศิลป์ที่สร้างความงามด้านเสียงและถ้อยคำที่ใช้ในการแปล ส่วนในการวิเคราะห์ด้านอรรถาธิบาย ผู้วิจัยพบว่านอกจากการใช้โวหารภาพพจน์ซึ่งเป็นกลวิธีสร้างอรรถาธิบายที่สุภาพร มากแจ้ง (2535) เสนอไว้ นิราศเมืองเพชร ยังมีลูกเล่นที่สร้างความงามด้านเสียงและความหมายไปด้วยกัน อันได้แก่ การซ้อนคำ และการเล่นคำเล่นความหมาย เรียกได้ว่ากลวิธีทางภาษาดังกล่าวมีส่วนทั้งในการสร้างศัพท์พจนานุกรมและอรรถาธิบาย และเป็นลักษณะทางภาษาที่ผู้วิจัยเห็นว่าท้าทายต่อการแปลเป็นอย่างยิ่ง

ในการวิเคราะห์ความหมายระดับคำที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้การจำแนกกลวิธีการแปลระดับคำที่นำเสนอโดย Baker (2011) และการวิเคราะห์กลวิธีแปลโวหารภาพพจน์ ผู้วิจัยได้ใช้การจำแนกกลวิธีการแปลของ Larson (1998) เป็นแนวทาง ซึ่งการจำแนกกลวิธีการแปลในมิติดังกล่าวของนักทฤษฎีการแปลทั้งสองที่เลือกมานั้นครอบคลุมกลวิธีการแปลที่พบในงานวิจัยนี้

กลวิธีการแปลระดับคำที่เสนอโดย Baker (2011) ได้แก่ 1) การใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่า 2) การใช้คำที่มีความหมายเป็นกลางกว่า หรือสื่ออารมณ์น้อยกว่า 3) การแปลโดยการถอดความด้วยคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกัน 4) การใช้คำทับศัพท์ 5) การใช้คำทับศัพท์ประกอบคำอธิบาย 6) การใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม 7) การแปลโดยการละ 8) การแปลโดยใช้ภาพประกอบ

กลวิธีการแปลโวหารภาพพจน์ที่เสนอโดย Larson (1998) ได้แก่ 1) การถ่ายทอดภาพพจน์จากภาษาต้นฉบับเป็นภาษาแปล กรณีที่เมื่อแปลแล้ว ได้ภาษาแปลที่เป็นธรรมชาติและผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายได้อย่างถูกต้อง 2) การแปลอุปลักษณ์เป็นอุปมา 3) การแทนที่ด้วย

ภาพพจน์ที่เทียบเคียงกันได้ ในภาษาแปล 4) การถ่ายทอดภาพพจน์ตามภาษาต้นฉบับประกอบการอธิบายเสริม 5) การแปลเป็นภาษาธรรมดาโดยไม่ถ่ายทอดภาพพจน์

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิคือหนังสือ Journey to Petchburi - A Poem by Suthorn Phu ฉบับไทย - อังกฤษ แปลโดยเสาวณีย์ นิวาศะบุตร ฉบับปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2558 โดยผู้วิจัยสำรวจบทกลอนในผลงานแปลเล่มดังกล่าวซึ่งมีจำนวน 252 บท เพื่อรวบรวมลักษณะทางกวีนิพนธ์ตามกรอบคิดการวิเคราะห์และอ้างอิงกลวิธีการแปลที่นำเสนอข้างต้น จัดหมวดหมู่ จำแนกประเภทของกลวิธีการแปลที่พบ คัดเลือกบทแปลที่จะนำเสนอเป็นตัวอย่ง และนำเสนอข้อสังเกตและอภิปรายผลตามกรอบคิดทางทฤษฎีที่นำเสนอไว้

ผลการวิจัย

จากการจำแนกกลวิธีการแปลกวีนิพนธ์ของ Holmes (อ้างใน Connolly, 2000 : 174) อาจกล่าวได้ว่า การแปลนิราศเมืองเพชรเป็นภาษาอังกฤษใน Journey to Phetburi นี้เป็นการแปลโดยใช้คู่เทียบ (analogical form) ซึ่งคือการใช้รูปแบบที่เทียบเคียงกันได้ในวันฉนวนรรมภาษาแปล นอกจากนี้ ผู้แปลมีการสร้างสรรค์วรรณศิลป์ขึ้นมาเพื่อสร้างความงามเชิงวรรณศิลป์ในบทแปลอีกด้วย

1. การถ่ายทอดรูปแบบฉันทลักษณ์: คณะและสัมผัส

นิราศเมืองเพชรเขียนด้วยกลอนแปด ในกลอน 1 บทประกอบด้วยวรรค 4 วรรค จัดเรียงเป็นบรรทัด ๆ ละ 2 วรรค (บาท) แต่ละวรรคมี 8 คำ ตามชื่อกลอนแปด อย่างไรก็ตาม บางวรรคอาจมีถึง 9 คำ มีสัมผัสบังคับเป็นสัมผัสสระระหว่างวรรค และสัมผัสสระหว่างบาท

นอกจากนี้ กลอนแปดของสุนทรภู่มีสัมผัสในระหว่างคำที่ 3 กับ 4 และระหว่างคำที่ 5 กับ 7 อาจเป็นสัมผัสสระหรือสัมผัสอักษร แม้ไม่ใช่ลักษณะบังคับแต่สัมผัสในลักษณะนี้มีในแทบทุกวรรค และถือว่าเป็นลักษณะเด่นของกลอนของสุนทรภู่

๒ อนาถหนาวคราวอาสาเสด็จ
ลงนาวาหน้าวัดนมัสการ

ไปเมืองเพชรบูรินที่ถิ่นหวาน
อธิษฐานถึงคุณพระกรุณา

ในฉบับแปล ผู้แปลกำหนดฉันทลักษณ์ไว้ดังนี้

12 ⁴ At Bang Luang we turned into a small klong.	a
Chinese pork-butchers settled houses along.	a
Gambled-rich, their young wives were lovely and fair.	b
Oh, how tedious was I, deeply in despair.	b

⁴ หมายเลข (อารบิก) ลำดับบทกลอนภาษาอังกฤษ

ในส่วนของคุณะ ผู้แปลเลือกใช้ quatrain (Thornborrow and Wareing, 1998 : 39) ซึ่งเป็นลักษณะบทที่มี 4 บรรทัด แต่ละบทถ่ายทอดเนื้อหาต้นฉบับแบบบทต่อบท แต่ละวรรคมีจำนวนคำไม่แน่นอนและหากนับเป็นพยางค์จะพบตั้งแต่วรรคละ 6 พยางค์⁵ ไปจนถึง 14 พยางค์⁶ และไม่มีรูปแบบจังหวะหรือการลงเสียงหนัก-เบาของแต่ละพยางค์ (meter) ที่ตายตัว ในส่วนของสัมผัส แต่ละบทมีสัมผัสบังคับเป็นสัมผัสระหว่างวรรคภายในบทแบบ a a b b กล่าวคือพยางค์สุดท้ายของวรรคที่ 1 สัมผัสกับพยางค์สุดท้ายของวรรคที่ 2 พยางค์สุดท้ายของวรรคที่ 3 สัมผัสกับพยางค์สุดท้ายของวรรคที่ 4 และไม่มีสัมผัสระหว่างบท

อนึ่ง ลักษณะเสียงคล้องจองของเสียงสัมผัสในบทแปลนี้มี 2 ลักษณะคือ

1) สัมผัสที่มีเสียงคล้องจองกันสมบูรณ์ (rhyme) คือสัมผัสที่มีเสียงเสียงสระและเสียงพยัญชนะท้ายเหมือนกัน เทียบได้กับสัมผัสสระในกวีนิพนธ์ไทย เช่น

50 Fishermen were full of greed.
Fear sin not, money was all they need.

2) สัมผัสที่มีเสียงคล้องจองไม่สมบูรณ์ คือสัมผัสที่มีเสียงพยัญชนะท้ายไม่เหมือนกัน เช่น
11 No steady loved one to call my own,
I drifted around searching for my soul.
32 Chirr, chirr, crickets chirped with friends,
Insect orchestra chilled my heart again.

อย่างไรก็ตาม สังเกตได้ว่าแม้เสียงสัมผัสจะไม่สมบูรณ์ ผู้แปลจะใช้พยัญชนะสะกดหรือพยัญชนะท้ายของพยางค์ที่มีฐานการออกเสียงเดียวกัน เช่น /n/ ในคำว่า own และ /l/ ในคำว่า soul โดยคู่เสียงนี้ออกเสียงด้วยปลายลิ้นและเคลื่อนที่ไปหาปุ่มเหงือก (alveolar) (Yule, 2014 : 30) นอกจากนี้ ยังมีกรณีที่เป็นคำที่มีเสียงพยัญชนะสะกดสะกดเหมือนกัน แต่มีเสียงพยัญชนะท้ายตามมาหลายเสียง แต่เป็นเสียงที่ไม่ได้ประกอบสระ เกิดเป็นเสียงท้ายเพียงเบาๆ เช่น friends - again ในคำว่า friends ประกอบด้วยเสียง /n/ สัมผัสกับเสียง /n/ ในคำว่า again แต่ friends มีเสียงพยัญชนะตามมาอีก 2 เสียง คือ /d/ และ /s/ ตัวอย่างเพิ่มเติมที่แสดงสัมผัสเสียงคล้องจองกันไม่สมบูรณ์ที่ปรากฏในฉบับแปล ได้แก่ chorus - lush, side - might, away - prayed, trees - me, house - about เป็นต้น ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่าสัมผัสในตำแหน่งบังคับนี้ ส่วนใหญ่เป็นสัมผัสที่มีเสียงคล้องจองไม่สมบูรณ์

2. กลวิธีวรรณศิลป์อื่นๆ ผู้แปลสร้างขึ้นในกวีนิพนธ์ฉบับแปล

2.1 สัมผัสใน (internal rhyme) หมายถึงการสร้างเสียงสัมผัสสระ (assonance) ภายในวรรคเดียวกัน เช่น

⁵ ตัวอย่าง Pallid sky blushed redly.

⁶ ตัวอย่าง Tearing carapaces, eating roes, monkeys weren't dummies.

63 Some fruits split, seeds glittered like jewels,
90 “In a boat, I was bitterly floating along.”
170 Couldn't visit her by the fire she was lying.

2.2 สัมผัสอักษร (alliteration) คือการเล่นเสียงพยัญชนะต้นเสียงเดียวกัน มีทั้งที่ปรากฏภายในวรรคเดียวกัน และระหว่างวรรค

63 Different shades and colors, buds and blooms abound.
90 Sea swept, water splashed, the boat twirled.
Bullying me, waves and winds took their turns.
195 Everywhere over the land of Pribpri,
Every which way one turned there're sugar palm trees.

นอกจากนี้ ยังมีสัมผัสอักษรชนิดที่มีพยัญชนะต้นและสระเป็นเสียงเดียวกัน (reverse rhyme) โดยตัวอย่างข้างล่างนี้แสดงให้เห็น สัมผัสชนิดนี้ในตำแหน่งสัมผัสใน เช่น

64 The canal was shallow, mucky and muddy.
90 Shamefully, just like what was said in a song:
111 Losing their mates, the males starved poorly.

จากการสำรวจพบว่ามีการใช้สัมผัสอักษรเป็นจำนวนมากและมีตลอดทั้งเรื่องจนอาจกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะเด่นประการหนึ่งของกวีนิพนธ์ฉบับแปลนี้ อีกทั้งยังเป็นลักษณะเด่นของสัมผัสในบทกวีต้นฉบับอีกด้วย

2.3. การซ้ำคำ (repetition) - คือการซ้ำคำเดียวกันในวรรคหรือระหว่างวรรค เช่น
78 Had we been like lovebirds together nesting,
We would be sitting together, snuggling.
202 Buzzing, buzzing, carpenter bees were buzzing.
Like humming of a gong, giant bees were humming.

นอกจากนี้ ยังมีการซ้ำคำเดียวกันในตำแหน่งต้นวรรค (anaphora) ปรากฏในบทกลอนหลายบท เช่น

4 Pulling boat alongside, the women glanced bashfully,
Pulling out, they glared nastily.
125 Circling the Bote with candles, asking for redemptions.
Circling clockwise thrice, our sins should clear away.

2.4. การซ้ำโครงสร้างไวยากรณ์ - มีการใช้โครงสร้างไวยากรณ์แบบเดียวกันในวรรคที่ต่อเนื่องกัน เช่น

36 So dark at night, I barely saw the way.
So cold in the boat, I was dismayed.
70 With good manner, the girl spoke politely.
With thick accent, she looked quite pretty,
238 To bid goodbye to Brahmans, I was going
To ask Yai Kham to show me the way

ตัวอย่างข้างต้น นอกจากจะแสดงให้เห็นการซ้ำโครงสร้างไวยากรณ์ ผู้แปลยังใช้การซ้ำคำในตำแหน่งต้นวรรค (anaphora) อีกด้วย

3. การแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติ

จากการศึกษาพบว่าผู้แปลมีกลวิธีการแปลโดยใช้คำเลียนเสียงภาษาอังกฤษ (onomatopoeia) และมักมีการซ้ำคำ

๔๑ เสียงแต่ตำน้ำพริกอยู่กริกกราว เหมือนเสียงส้าวเกราะไกรงที่โรงงาน ฯ	41 Clop, clop, chili-paste crushing seemed non-stop, Like mortars clanking on tripods in a shop.
๘๘ เสียงโครมครั้นคลื่นกระทั่งฝั่งชลา ลมสลาตั้นตึงหึ่งหือฮือ	88 Rush, rush, the waves noisily rushed the shore. Crash, crash, Salaton crashed in an uproar.

ผู้วิจัยเห็นว่ากลวิธีนี้ทำให้ฟังดูเป็นธรรมชาติและกลมกลืนไปกับความคุ้นเคยของผู้อ่านที่ใช้ภาษาแปล และการซ้ำคำช่วยถ่ายทอดความต่อเนื่องของเสียงทำให้ผู้อ่านเสมือนได้ยินเสียงประกอบชัดเจนขึ้นและทำให้บทกวีมีชีวิตชีวามากยิ่งขึ้น

4. การแปลคำที่มีเสียงและความหมายสัมพันธ์กัน⁷

คำที่มีเสียงและความหมายสัมพันธ์กันถ่ายทอดลักษณะ การเคลื่อนไหว หรือ อากัปกิริยาทางกายภาพที่เห็นด้วยตา ในการถ่ายทอดคำที่มีเสียงและความหมายสัมพันธ์กัน พบว่าผู้แปลมีกลวิธีการแปลดังนี้

⁷ เช่น เสียด สี แทรก สอด เสียบ สื่อถึงการเคลื่อนไหวในที่แคบหรือการเสียดสี วิบ วับ แว่ว วาว วาม สื่อลักษณะของการสะท้อนแสง เป็นต้น ส่วนในภาษาอังกฤษ มีตัวอย่างเช่น twinkle sparkle dazzling glittering glistening สื่อถึงแสง ความวาวแวว เป็นประกาย

4.1. การแปลโดยใช้คำที่ประกอบด้วยกลุ่มเสียงที่มีความสัมพันธ์กับความหมายในภาษาอังกฤษ (phonesthemes)

๔๓ เวทนานวานรอ่อนน้อยน้อย
กระจ้อยร่อยกระจิริดจี้ดจี้ดจี้

43 Poor dear little baby-monkeys,
Itsy-bitsy, tiny baby-monkeys

๘๑ ดาวกระจายพรายพร่างกลางนภา
แสงคองคาเค็มพราวราวกับพลอย

81 In the sky, stars brightly twinkled.
Glittering like jewels, saltwater sparkled.

๕๖ เป็นคราบน้ำคร่ำคร่าแตกตารุ่ม
ดูกระปุมกระปิมตุ่มติ่มเต็ม

56 Water-stained, skin-cracked, and bumpy,
Taboon trees were knobby and knotty.

4.2. การใช้การถอดความด้วยคำศัพท์บอกอากัปกิริยาประกอบคำวิเศษณ์

๕๗ เห็นปูเปี้ยวเที่ยวไต่กินโคลเค็ม
บ้างเก็บเล็มลากก้ามครุ่มครำครั้น

57 Seeing crabs crawling, salty dirt nibbling,
Dragging their claws, they were clumsily walking.

๙๘ เขาสั่นต้นหล่นผอยผลอยผลอยไป
ลงมุดใต้ตมเลนเห็นแต่ตา ฯ

98 People shook the trees, the crabs loosely fell down,
Burrowed themselves in the mud, eyes peeked around

การแปลด้วยคำที่มีเสียงและความหมายสัมพันธ์กันในภาษาแปลนอกจากจะเป็นการสื่อความหมาย และจินตภาพแล้ว ยังทำให้ผู้อ่านได้อรรถรสของการเสียงและจินตภาพที่สัมพันธ์กับเสียงด้วย ส่วนการแปลด้วยการถอดความซึ่งเป็นวิธีที่ไม่สามารถถ่ายทอดการเล่นเสียงที่สัมพันธ์กับความหมายได้ผู้แปลได้ใช้คำวิเศษณ์ขยายความบอกลักษณะของอาการที่เฉพาะเจาะจงเพื่อบรรยายภาพเหตุการณ์ให้ชัดเจนขึ้น

5. การแปลการซ้อนคำ

ในนิราศเมืองเพชร มีการใช้คำซ้อนความหมายเป็นจำนวนมาก กลวิธีทางภาษานี้มีส่วนในการสร้างทั้งความงามด้านเสียงและความหมายประกอบกัน กล่าวคือคำที่นำมาซ้อนเป็นคำที่คล้องจองกันหรือเป็นเสียงสัมผัสอักษร ในขณะที่เดียวกันคำที่นำมาซ้อนกันซึ่งเป็นคำที่มีความหมายคล้ายกันหรือสื่อความหมายของสิ่งที่อยู่ในหมวดหมู่เดียวกันนั้นช่วยเสริมจินตภาพทำให้ผู้อ่านเห็นรายละเอียดของภาพชัดขึ้นหรือสื่อความรู้สึกให้เข้มข้นหรือเด่นชัดยิ่งขึ้น ในการแปลการซ้อนคำผู้แปลใช้กลวิธีดังนี้

5.1. การแปลรวบรวมความหมายโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าหรือคำบอกชนิด

๔๒ มาคอยขอโภชนาผลอาหาร	42 Looking for <u>food</u> , they came begging.
๙๒ เสื้อที่นอนหมอนนวมน้ำท่วมขึ้น	92 All our <u>beddings</u> were soaking wet.
๒๔๒ จะบอกเล่าผู้พ่วงศัพทวงศ์วาน	242 Wanted to tell my <u>relatives</u> who're still living,

มีข้อสังเกตว่าการซ้อนคำในภาษาต้นฉบับบทที่ ๔๒ และ ๒๔๒ เป็นการซ้อนคำที่มีความหมายเดียวกัน ส่วนในบทที่ ๙๒ เป็นการซ้อนคำต่างความหมายแต่เป็นสิ่งของในหมวดหมู่เดียวกัน

5.2. การแปลโดยการใช้คำที่มีความหมายเป็นกลางกว่า หรือสื่ออารมณ์น้อยกว่า

๑๙๔ ต่างเปรียบเปรยเลียบเคียงเสียง ทะเลาะได้หัวเราะหยอกเินด้วยเพลินดี	194 Exchanging words, having fun were they.
---	---

5.3. การแปลโดยการถอดความและใช้คำที่มีความหมายสัมพันธ์กัน

๖๕ ทั้งโคลนเลนเปื้อนเปรอะเลอะเทอะตัว	65 All <u>soiled</u> with mud, they looked very messy.
๖๖ ด้วยยากเย็นเข็นฝืดทั้งมืดมัว	66 It was getting dark, they still <u>worked arduously</u> .
๑๕๖ จำนิราศแรมร้างห่างสถาน	156 <u>Leaving the place</u> , I was down-hearted.

การแปลคำซ้อนเน้นที่การถ่ายทอดความหมายเป็นหลัก เนื่องจากหากแปลด้วยคำในภาษาแปลตรงตามคำที่ละคำกลับจะเป็นการใช้คำซ้ำซ้อนเกินจำเป็นและไม่เป็นการสื่อความหมายที่เป็นธรรมชาติในภาษาแปล การแปลคำซ้อนด้วยกลวิธีต่างๆ ข้างต้นในฉบับแปลจึงทำให้การเล่นเสียงและคำไม่ได้ถูกถ่ายทอดมาด้วย และทำให้รายละเอียดของภาพเหตุการณ์หรือการสื่อความรู้สึกที่เข้มข้นถูกลดทอนไป

6. การถ่ายทอดการเล่นคำและความหมายของชื่อเฉพาะ

ลักษณะพิเศษของชื่อเฉพาะที่เป็นชื่อสถานที่หรือท้องถิ่นในภาษาไทยมักประกอบขึ้นจากคำสามัญที่มีความหมาย โดยเฉพาะคำที่สะท้อนสภาพภูมิศาสตร์หรือทรัพยากรธรรมชาติที่โดดเด่นในถิ่นนั้น เช่น ชื่อที่มีคำว่า “หนอง” มักเป็นที่ๆ มีหนองน้ำในถิ่นนั้น ชื่อที่มีคำว่า “ไผ่” สันนิษฐาน

ได้ว่ามีต้นไม้เป็นจำนวนมากในถิ่นนั้น ในการแต่งนิราศ กวีมักแสดงชั้นเชิงกวีด้วยการเล่นคำและความหมายของคำสามัญที่ประกอบชื่อเฉพาะเหล่านั้นมาเชื่อมโยงกับความรู้สึกนึกคิดของกวี ผู้วิจัยพบว่าผู้แปลมีกลวิธีการถ่ายทอดการเล่นคำเล่นความหมายในลักษณะดังกล่าว ดังนี้

6.1. การใช้การทับศัพท์ประกอบคำอธิบายความหมายของคำในเชิงอรรถ

๑๐ ถึงคลองเตยเตยแตกใบแฉงงาม 10 At Klong Toey, spiky toey bushes grew lushly.
คิดถึงยามปลูกรักมักเป็นเตย But the love I planted, always turned spiky.

เชิงอรรถ: Klong Toey: a canal in Bangkok Yai District, Bangkok. Toey = a spiky-bushy plants of Pandannaceae family

๑๑๗ ถึงบางหออใครที่ไหนหนอ 117 Arriving at Bang Hor,* whose hor was it?
มาปลูกหอเสนาหาในป่าเสือ Who'd build a hor in tigers' habitat like this?

เชิงอรรถ: Bang Hor = A village in Bang Laem District, Petchburi Hor = a house for newlywed.

ด้วยกลวิธีนี้ ผู้อ่านได้สัมผัสการเล่นคำซ้ำอย่างชัดเจน โดยผู้อ่านจะได้ออกเสียงคำซ้ำเช่นเดียวกับต้นฉบับ แต่ผู้อ่านจะไม่รู้ความหมายของคำนั้นขณะอ่าน ในบทที่ยกมาเป็นตัวอย่างนี้ ผู้อ่านอาจรู้ความหมายกว้างๆ ของคำทับศัพท์นั้นว่าน่าจะเป็นสิ่งปลูกสร้างอย่างหนึ่งจากบริบทที่สื่อในคำปรากฏรวม 'build' แต่หากผู้อ่านต้องการรู้ความหมายของคำ ผู้อ่านต้องดูความหมายที่ไว้ในเชิงอรรถ

6.2. การให้ความหมายของคำในชื่อเฉพาะเมื่อเป็นคำสามัญไว้ในเชิงอรรถ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเชื่อมโยงความหมายของคำภาษาต้นฉบับในชื่อเฉพาะกับคำที่มีความหมายเดียวกันในภาษาแปล

๒๐ ... 20 ...
จนเรือเดินมาถึงทางบางขุนเทียน We enjoyed looking until reaching Bang Koon Thian.*****

๒๑ โอ้เทียนเอ๋ยเคยแจ่มแสงสว่าง 21 Oh, how bright had it been with candlelight.
มาหมองหมางเมื่อมืดตะขิดตะเขวียน Now dark, it was an embarrassing fright.
เหมือนมืดในใจจนต้องวนเวียน I felt so lost deep in my heart,
ไม่ส่องเทียนให้สว่างหนทางเลย No candlelight to show the path.

เชิงอรรถ: ***** Bang Koon Thian = a village, now a district, in Bangkok. Thian = candle

๒๒ บางประทุนเหมือนประทุนได้อุ่นอก
พอบิดปกเป็นหลังคานิจจาเอ๋ย
หนาวน้ำค้างพร่างพรมลมรำเพย
ได้พิงเขยยวมหนุนประทุนบัง ฯ

22 At Bang Pratoon*, I felt warmer,
The boat's canopy protected me from rough weather,
Winds and dew-drops had made it chilly,
Leaning over the pillows, under the canopy.

เชิงอรชร: * Bang Pratoon: a village in Jom Thong District, Bangkok. Pratoon = canopy

๖๒ ถึงคลองนามสามสิบสองคุดคั่ง
ดูเวียนวุ้งงอ้อมค้อมนักหนา
ให้หนูน้อยคอยนับในนาวา
แต่หนึ่งมาถ้วนสามสิบสองคุด

62 At Klong Samsibsong Kod** we arrived.
Many canal bends winding left and right.
From the boat, I asked young Noo to tally.
The total was thirty-two-bends exactly.

๖๓ อันคุดอื่นหมื่นคุดกำหนดแน่
เว้นเสียแต่ใจมนุษย์สุดกำหนด
ทั้งลวงล่องอใจวทังเลี้ยวลค
ถึงคลองคุดก็ยังไม่เหมือนใจคน ฯ

63 Any kind of bends could be correctly measured,
But the bends of heart could never be figured.
Human hearts could cheat, bend or crook unpredictably.
Canal bends and human hearts were incomparably.

เชิงอรชร: **Klong Samsibsong Kod: a canal connecting Maha Chai and Ta Jeen Rivers, meaning a canal of thirty-two bends.

ด้วยกลวิธีนี้ ผู้อ่านจะเห็นการเล่นความหมายของชื่อสถานที่กับคำแปลได้ โดยมีกรคำคำด้วยคำภาษาแปลในทำนองเดียวกับภาษาต้นฉบับ ซึ่งทำให้ได้วรรคคล้ายกับกวีนิพนธ์ต้นฉบับ การแปลกลอนบทที่ 62- 63 แสดงให้เห็นลีลาการเล่นคำและความหมายอย่างโดดเด่น เนื่องจากมีการนำคำศัพท์ในภาษาแปลที่มีความหมายหลายนัยมาถ่ายทอดลักษณะการเล่นคำและความหมายหลายนัยผ่านการซ้ำคำในลักษณะเดียวกับภาษาไทยได้พอดี กล่าวคือผู้แปลใช้คำว่า bend ในความหมายของการบรรยายลักษณะทางกายภาพของคลองที่มีลักษณะคุดคั่ง และใช้คำเดียวกันนี้ในความหมายเชิงสัญลักษณ์ (อุปลักษณ์) เพื่อสื่อถึงจิตใจที่ไม่ซื่อตรงของมนุษย์ การแปลเช่นนี้จะนำไปได้ก็ต่อเมื่อทั้งสองภาษามีคำที่สื่อความหมายหลายนัยได้ตรงกันพอดีและผู้แปลสามารถนำคำๆ นั้นมาใช้ กลวิธีนี้ทำให้ผู้อ่านจะได้สัมผัสการเล่นคำและความหมายผ่านภาษาที่คุ้นเคย

7. กลวิธีการแปลโวหารเชิงภาพพจน์

ในนิราศเมืองเพชรมีการใช้โวหารภาพพจน์หลายประเภทเพื่อสร้างอรรถรสด้านความหมายหรืออรรถาลังการ โดยผู้วิจัยนำกลวิธีการแปลโวหารภาพพจน์ที่ Larson (1998) นำเสนอมาใช้ในการวิเคราะห์ โดยพบว่าผู้แปลได้ใช้กลวิธีการแปลที่หลากหลายดังต่อไปนี้

7.1. การใช้ภาพพจน์เดียวกันกับภาษาต้นฉบับ

อุปลักษณ์

๑๐ ถึงคลองเตยเตยแตกใบแฉกงาม
คิดถึงยามปลูกรักมักเป็นเตย

10 At Klong Toey, spiky toey bushes grew lushly.
But the love I planted, always turned spiky.

บุคลวิัต

๙๐ ทั้งคลื่นซ่าน้ำซัดให้ปั่นป่วน
ไอ้แต่คลื่นลมยังข่มเหง

90 Sea swept, water splashed, the boat twirled.
Bullying me, waves and winds took their turns.

อุปมา

๑๐๒ เปรียบเหมือนคนจนทุนทั้งบุญน้อย
จะกล่าวถ้อยออกไม่ได้ตั้งใจ

102 Just like a poor man, no money or merits,
Couldn't say the word that he imagined it.

7.2. การใช้ภาพพจน์เดียวกันกับภาษาต้นฉบับประกอบคำอธิบายเสริมในบทกลอน

อุปมา

๑๓ ไทยเหมือนกันครั้นมาขอเอาห้อย
ต้องขัดข้องแข็งกระด้างเหมือนอย่างเหล็ก

13 When Thai men proposed these fair maidens to wed,
Tough like cold iron, they played hard to get.

7.3. การใช้ภาพพจน์เดียวกันกับภาษาต้นฉบับประกอบการอธิบายเสริมในเชิงอรรถ

อุปมา

๑๙๔ เจ้าหนูว่าข้าได้คิดติดจะมีดี
มันไม่จี๊ดมันไม่หวานเหมือนตาลเฉาะ
ต่างเปรียบเปรยเลียบเคียงเคียงทะเลาะ
ได้หัวเราะหยอกเินด้วยเพลินดี

194 Noo replied, "I'm not quite sure, indeed.
Neither bland nor sweet like tender young palm seed.**
Exchanging words, having fun were they.
A little laughter, we went our way.

เชิงอรรถ: ** Tender young palm seed, or "Tam Choh" in Thai, is a sexual remark.

7.4. การแปลอุปลักษณ์เป็นอุปมาประกอบคำอธิบายเสริมในบทกลอน

๑๓ ไทยเหมือนกันครั้นมาขอเอาห้อย
ต้องขัดข้องแข็งกระด้างเหมือนอย่างเหล็ก
เอาเงินจืดคืดจางเหมือนอย่างแจ็ก
ถึงลวดเหล็กลนร้อนอ่อนละไม

13 When Thai men proposed these fair maidens to wed,
Tough like cold iron, they played hard to get.
Tough like cold iron, they played hard to get.
Soft like hot iron, they became easy to please.

7.5. การถอดความเป็นภาษาธรรมดาโดยไม่ถ่ายทอดภาพพจน์

นามนัย⁸

๑๗ จะแลเลียวเปลี่ยนนตรเป็นเขตสวน
ละห้อยหอมหอมผกาทุกษาไสว

17 Alone again, in an orchard full of trees,
Sweet scents of flowers were all around me.

คำกริยาเชิงสัญลักษณ์⁹

๑๓๓ เจ้าสำนวนชวนตีแต่ฝีปาก
พูดด้วยยากชาวบางกอกจนกลอกหัว

133 Glib talkers, they spoke bombastically,
Difficult to converse, Bangkokians were stymied.

นามนัย

๒๐๓ ไอ้อกน่องท่องเที่ยวมาเปลี่ยนจิต
ไม่มีมิตรที่จะชมสมประสงค์

203 Lamenting journey, I felt isolated.
Beautiful scenery, but no friend to share it.

สังเกตได้ว่าผู้แปลมีแนวโน้มที่จะถ่ายทอดโวหารเชิงภาพพจน์ให้ตรงกับต้นฉบับ ซึ่งเป็นกรแสดง ความหมาย จินตภาพและโลกทัศน์ในวัฒนธรรมของผู้แต่ง แต่ในกรณีที่ภาพพจน์ในต้นฉบับ อาจไม่สื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ในวัฒนธรรมภาษาแปล ผู้แปลใช้การอธิบายเสริมในบทกลอน เมื่อสามารถเพิ่มความได้ภายใต้ฉันทลักษณ์ที่กำกับ หรือใช้วิธีอธิบายเสริมในเชิงอรรถช่วย ซึ่งผู้อ่านหยุดอ่านเนื้อเรื่องชั่วคราวเพื่อสลับมาอ่านความหมายเชิงสัญลักษณ์ของคำเหล่านั้น ในเชิงอรรถ อย่างไรก็ตาม ยังมีกรณีที่ผู้แปลใช้วิธีตีความนัยเปรียบเทียบในโวหารภาพพจน์แล้ว ถอดความเป็นความหมายนัยตรง ซึ่งวิธีสุดท้ายนี้ ทำให้ผู้แปลสามารถถ่ายทอดความคิดของผู้แต่ง แต่ผู้อ่านจะไม่ได้สัมผัสศิลปะการใช้ภาพพจน์เหมือนผู้อ่านต้นฉบับ

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การเลือกกลวิธีการแปลหรือการที่ผู้แปลต้องใช้กลวิธีการแปลหลายกลวิธีเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการแห่งการต่อรอง-แลกเปลี่ยน ที่เกิดขึ้นในการแปล ในการแลกเปลี่ยนย่อมมีส่วนที่สูง เสี่ยงไปและส่วนที่ชัดเจนหรือเปลี่ยนเข้ามา Pym (1992 อ้างถึงใน Baker, 2000) และในบางกรณี การละทิ้งลักษณะบางอย่างไปก็อาจเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดก็เป็นไปได้

ในการถ่ายทอดรูปแบบกวีนิพนธ์และวรรณศิลป์ทั้งด้านเสียงหรือศัพท์พาลังการ จะเห็นว่า ผู้แปลนำรูปแบบกวีนิพนธ์ภาษาอังกฤษซึ่งมีข้อบังคับทางด้านฉันทลักษณ์น้อยกว่ามาใช้ เมื่อไม่สามารถ ถ่ายทอดสัมผัสที่สมบูรณ์ได้ ผู้แปลจะใช้คำที่มีเสียงสระเดียวกันประกอบกับพยัญชนะท้ายที่มี

⁸ นามนัย คือภาพพจน์ที่ใช้คำหรือวลีซึ่งบ่งลักษณะหรือคุณสมบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาแสดง ความหมายแทนสิ่งนั้นทั้งหมด

⁹ กริยาทางเชิงสัญลักษณ์ คือ กริยาทางที่สื่อความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ในบางวัฒนธรรม การส่ายหน้า หมายถึงการปฏิเสธ ในขณะที่ในบางวัฒนธรรม หมายถึงการตอบรับ (พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม ฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน 2545 อ้างใน รัชนิโรจน์ กุลธำรง, 2552: 159)

ฐานเสียงใกล้เคียงกัน ทำให้เกิดสัมผัสที่สั้นไหลได้ใกล้เคียงกับสัมผัสที่สมบูรณ์ และใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์อื่น ๆ ได้แก่ สัมผัสใน สัมผัสอักษร การซ้ำคำ การซ้ำโครงสร้างไวยากรณ์ เพื่อเสริมให้กวีนิพนธ์แปลมีสุนทรียลักษณ์ที่โดดเด่นขึ้น ส่วนในการถ่ายทอดค่าเสียงธรรมชาติและ การใช้คำที่เสียงและความหมายสัมพันธ์กันนั้น การใช้คำจากภาษาปลายทางที่เทียบเคียงกันได้โดยตรงไปตรงมาทำให้บทแปลมีความสั้นไหลและฟังดูเป็นธรรมชาติสอดคล้องกลมกลืนกับประสบการณ์การรับรู้ของผู้อ่านภาษาอังกฤษ แต่ด้วยทางเลือกดังกล่าว ผู้อ่านก็จะได้สัมผัสประสบการณ์การรับรู้เสียงต่าง ๆ ในวัฒนธรรมภาษาต้นฉบับ

การถ่ายทอดลีลาวรรณศิลป์ทั้งด้านเสียงและความหมายประกอบกันในกรณีการแปลการซ้อนคำและการเล่นคำและความหมายของชื่อเฉพาะนั้น เป็นการแปลมีการต่อรองค่อนข้างสูง ในการแปลการซ้อนคำ ผู้แปลใช้กลวิธีที่ให้ผลในการถ่ายทอดความหมายแต่ไม่สามารถสร้างการซ้อนคำที่มีเสียงคล้องจองกันได้เหมือนต้นฉบับ ได้แก่ การใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าหรือคำบอกชนิดคำที่มีความหมายเป็นกลางกว่าหรือสื่ออารมณ์น้อยกว่าในการแปลเพื่อสื่อความหมายโดยรวม และกลวิธีถอดความ ในส่วนของการถ่ายทอดเล่นคำและความหมายของชื่อสถานที่ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของนิราศนั้น จะเห็นได้ว่าบทแปลสะท้อนให้เห็นถึงการพยายามรักษาลักษณะเฉพาะดังกล่าวไว้ โดยผู้แปลใช้กลวิธีให้ข้อมูลหรือคำอธิบายเสริมที่เชิงอรรถ และบางส่วน ผู้แปลใช้กลวิธีการทับศัพท์ ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านได้สัมผัสการเล่นเสียงที่พ้องกันระหว่างชื่อสถานที่และคำสามัญในเรื่องอย่างชัดเจน และผู้แปลได้ให้ความหมายของคำทับศัพท์เหล่านั้นไว้ที่เชิงอรรถเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเชื่อมโยงความหมายในเรื่องได้ ด้วยกลวิธีนี้ ผู้อ่านก็จะทั้งได้รับความรู้ทางวัฒนธรรมและได้สัมผัสการเล่นคำเล่นความหมายแบบที่เป็นลักษณะเฉพาะของนิราศด้วย แต่ก็มีข้อเสียที่อาจทำให้การอ่านที่ไม่สั้นไหล เนื่องจากผู้อ่านต้องอ่านคำทับศัพท์ที่อาจจะไม่คุ้นเคยและอ่านเชิงอรรถเป็นระยะ

ในการแปลโวหารเชิงภาพพจน์ซึ่งเป็นวรรณศิลป์ด้านความหมาย ผู้แปลใช้กลวิธีการถ่ายทอดโวหารภาพพจน์เป็นโวหารภาพพจน์ในกรณีที่ใช้สามารถสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่เป็นที่เข้าใจได้ในภาษาแปล ซึ่งมีทั้งการถ่ายทอดแบบตรงไปตรงมา คือมีการใช้โวหารชนิดเดียวกันและภาพพจน์เดียวกัน และการเปลี่ยนชนิดโวหารภาพพจน์ในการแปลอุปลักษณ์เป็นอุปมา ทั้งนี้ มีบางกรณีที่ผู้แปลใช้กลวิธีการอธิบายความเพิ่มเติมในบทกลอนและการใช้เชิงอรรถเป็นกลวิธีเสริมเพื่อให้อธิบายความหมายของภาพพจน์นั้น ซึ่งการใช้เชิงอรรถนั้น ในทางหนึ่ง อาจช่วยให้ผู้แปลให้ยังคงนำเสนอโวหารภาพพจน์ตามแบบต้นฉบับในฉบับแปลได้ แต่ก็ต้องแลกด้วยการอ่านที่ไม่สั้นไหล ด้วยกลวิธีเหล่านี้ ผู้อ่านจะได้รับความรู้เกี่ยวกับโลกทัศน์ของวัฒนธรรมภาษาต้นฉบับที่สื่อผ่านชุดความหมายเชิงสัญลักษณ์ อย่างไรก็ตาม ยังมีโวหารภาพพจน์ที่แปลด้วยกลวิธีถอดความเป็นภาษานัยตรงด้วย ด้วยกลวิธีนี้ ผู้อ่านก็จะได้สัมผัสศิลปะการใช้ภาพพจน์ที่สัมพันธ์กับโลกทัศน์ทางวัฒนธรรมของต้นฉบับ

หากมองกระบวนการต่อรองที่เกิดขึ้นนั้นผ่านมโนทัศน์เชิงวิพากษ์ของ Venuti (1995) จะเห็นได้ว่าในผลงานแปลนี้สะท้อนให้เห็นแนวทางการแปลทั้งสองแนว คือ การทำให้กลมกลืน (domestication) และการทำให้แปลก (foreignization) ประกอบกัน กล่าวคือ ผู้แปลสร้าง “ความกลมกลืน” ด้วยการใช้รูปแบบกวีนิพนธ์ภาษาอังกฤษแบบ ที่ใช้อย่างแพร่หลาย โดยไม่ได้

ยึดถือรูปแบบต้นทลักษณ์และขนบการแบ่งวรรคและบรรทัดแบบดั้งเดิมของต้นฉบับ นอกจากนี้ผู้แปลยังเลือกใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ คำที่มีเสียงและความหมายสัมพันธ์ในภาษาอังกฤษสร้างจินตภาพในลักษณะที่คุ้นเคยสำหรับผู้อ่านในวัฒนธรรมภาษาแปล การปรับระดับความหมายเพื่อให้การแปลและการอ่านไหลลื่น การปรับรูปแบบโวหารภาพพจน์ การแทรกคำอธิบายเสริมในบทกลอนในการแปลโวหารภาพพจน์ หรือแม้กระทั่ง การแปลโดยการถอดความและละทิ้งลีลาวรรณศิลป์ในบางตอน ที่อาจจะด้วยข้อจำกัดของคำในภาษาที่ต่างกันหรือการร้อยเรียงคำแปลของผู้แปล

อย่างไรก็ดี การทำให้กลมกลืนนั้นก็ได้นำไปสู่การแปลที่โปร่งใสจนไม่เห็นร่องรอยของการเป็นกวีนิพนธ์ต่างภาษา ลักษณะของการทำให้แปลก (foreignization) ซึ่งคือการถ่ายทอดลักษณะเด่นของกวีนิพนธ์ต้นฉบับก็ยังเห็นได้ชัดเจน กล่าวคือ แม้จะมีการใช้รูปแบบกวีนิพนธ์ของภาษาแปล แต่บทแปลก็แสดงให้เห็นลักษณะเด่นของกวีนิพนธ์ของต้นฉบับที่มีการเล่นเสียงสัมผัสหลากหลายรูปแบบและค่อนข้างซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเทียบกับกวีนิพนธ์ภาษาอังกฤษโดยทั่วไป ซึ่งทำให้กวีนิพนธ์ฉบับแปลมีความโดดเด่นในด้านการเล่นเสียงขึ้นมา นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นชัดว่าผู้แปลพยายามรักษาลีลาวรรณศิลป์ไว้ให้ตรงกับต้นฉบับในกรณีที่เป็นได้ ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีกรถ่ายทอดลักษณะการเล่นคำและความหมายที่สัมพันธ์กับชื่อสถานที่ด้วยการใช้ทับศัพท์โดยตรงแต่ประกอบคำอธิบายเสริมเชิงอรรถที่ต้องแลกกับการอ่านต้นฉบับที่ไม่ราบรื่นนัก ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นลักษณะหนึ่งของการ “ผืนต้าน” (resistance) การพยายามลบเลือนร่องรอยของภาษาและวัฒนธรรมต้นฉบับ ซึ่งแนวทางนี้ก็สอดคล้องกับเจตนาของนักแปลที่จะเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม นำพาผู้อ่านเข้ามาสัมผัสประสบการณ์เชิงวรรณศิลป์ของภาษาต้นฉบับ และด้วยเจตจำนงดังกล่าว จึงเห็นได้ชัดว่าผู้แปลได้ให้ความสำคัญกับความเข้าใจของผู้อ่านด้วยเช่นกัน กวีนิพนธ์แปลจึงมีทั้งส่วนแสดงให้เห็นถึงการรักษาเอกลักษณ์ของกวีนิพนธ์ต้นฉบับ และ “การโน้มเข้าหา” ผู้อ่านด้วยการใช้แนวทางการทำให้กลมกลืน (domestication) ผสานกันไปด้วย กรณีศึกษาการแปลนิราศเมืองเพชรจึงสะท้อนให้เห็นการแสดงการต่อรองและบทบาทในการสร้างสรรค์ของผู้แปลในกระบวนการแปลที่ทำให้เอกลักษณ์ของกวีนิพนธ์ต้นฉบับปรากฏออกมาให้เห็นที่ประจักษ์ได้ (visible) ในระดับหนึ่ง

ผู้วิจัยเห็นว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจการแปลโดยเฉพาะการแปลกวีนิพนธ์ที่จะได้เรียนรู้กลวิธีการแปลที่หลากหลายโดยตระหนักถึงการพิจารณา “มูลค่าการแลกเปลี่ยน” ที่เกิดขึ้น โดยพิจารณาว่ากลวิธีนี้อาจช่วยรักษาลักษณะทางภาษาส่วนใดไว้ได้ หรือต้องแลกกับการสูญเสียคุณลักษณะใดไป และผู้แปลแก้ไขปัญหาหรือเติมเต็มช่องว่างทางความหมายที่อาจเกิดขึ้นในการแปลได้อย่างไร นอกจากนี้ งานวิจัยนี้อาจเป็นแรงผลักดันให้ผู้แปลทดลองบทบาทของเป็นผู้สร้างสรรค์ในการทำงานแปลและนำพาผู้อ่านออกมาสัมผัสประสบการณ์ภาษาและวรรณศิลป์ใหม่ๆ ผ่านผลงานแปลของตน

รายการอ้างอิง

- รัชนิโรจน์ กุลธำรง. (2552). **ความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษาเพื่อการแปล: จากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพร มากแจ้ง. (2535). **กวีนิพนธ์ไทย 1**. กรุงเทพฯ: โอเอสพริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- อรศิริ พลเดช. (2016). **แนะนำหนังสือ นิราศแปล 4 เรื่องของสุนทรภู่ (ฉบับ ไทย-อังกฤษ)** โดยเสาวณีย์ นิวาตะบุตร. **วารสารการแปลและการล่าม**. 1(2), 199-224
- Baker, M. (2011). **In other Words: A Coursebook on Translation**. (2nd ed.). London & New York: Routledge.
- Baker, M. (2000). **Routledge Encyclopedia of Translation Studies**. London & New York: Routledge.
- Bassnett, S. (2002). **Translation Studies**. (3rd ed.). London & New York: Routledge.
- Byrne, J. (2010). **Technical Translation**. Dordrecht: Springer.
- Connolly, D. (2000). **Poetry Translation**. In: Baker, M. (ed.) **Routledge Encyclopedia of Translation Studies**. London & New York: Routledge.
- Holmes, J. (1988) **Translated!: Papers on Literary Translation and Translation Studies**. Amsterdam: Rodopi.
- Larson, M.L. (1998). **Meaning-Based Translation: A Guide to Cross-Language Equivalence**. (2nd ed.). New York: University Press of America.
- Munday, J. (2008). **Introducing Translation Studies: Theories and Applications**. (2nd ed.). London, New York: Routledge.
- Newmark, P. (1988). **Approaches to Translation**. Oxford: Pergamon Press.
- Nivasabutr, S. (2015). **Journey to Petchburi - A Poem by Suthorn Phu**. (2nd ed.). Bangkok: Mahidol University.
- Thornborrow, J. and Wareing S. (1998). **Patterns in Language: An Introduction to Language and Literary Style**. London & New York: Routledge.
- Venuti, L. (1995). **The Translator's Invisibility: A History of Translation**. London & New York: Routledge.
- Yule, G. (2014). **The Study of Language**. (5th ed.). Cambridge: Cambridge University Press.